

**RECENZIE: IOAN VASILE BUIU:
ROMÂNI ÎN AERONAUTICĂ – AERONAUTICĂ ÎN
ROMÂNIA: CONTRIBUȚII LA O ISTORIE A
ÎNCEPUTURILOR**

Liviu MĂRGHITAN

Coperta cărții: **Ioan Vasile Buiu: Români în Aeronautică – Aeronautică în România: Contribuții la o istorie a începuturilor** Editura OSIM, București, 2009, 338 p., XXXIV pl.; Lista publicațiilor din care s-au extras informații; Index de nume; Lucrări de Istoria Tehnicii publicate; 22 p. Documente din Arhiva Academiei de Științe din Paris (copii); Bibliografie selectivă; 10 p. rezumat (în limba engleză).

Inginerul doctor Ioan Vasile Buiu, membru titular și secretar al Diviziei de Istoria Tehnicii, autorul acestei deosebit de interesante lucrări s-a remarcat, de bune decenii, printr-o seamă de studii și pertinentă analiză a unor momente cheie din istoria aeronauticii de la noi și nu numai,

contribuind în mod consistent cu noi date și detalieri care au fost foarte pozitiv apreciate de către specialiști ai domeniului.

Lucrarea la care ne referim – o binevenită apariție editorială a acestui penultim an din primul deceniu al secolului XXI – se bazează pe o fină și meticuloasă căutare arhivistică ce depășește aria națională, strădanie deosebit de fructuoasă în amănunte inedite, eșalonată și dusă perseverent pe durata câtorva decenii ale celei de a doua jumătăți a veacului trecut.

Descoperirile proprii au parte de completări informaționale de specialitate, autorul dovedindu-se la curent cu cele mai recente realizări pe plan național și internațional în domeniul istoriei aeronauticii. Fără nici un fel de exagerare „lista” lucrărilor române și străine este de-a dreptul impresionantă.

Ca istoric în această știință, la al cărei mers înainte am contribuit – e adevărat că într-o măsură relativ modestă – cu zeci de articole în periodice românești și străine, apreciez în mod special cunoștințele extrem de serioase, ample și temeinice ale colegului Ioan Vasile Buiu, cunoștințe care i-au facilitat o largă înțelegere și cuprindere a multiplelor aspecte legate de efortul susținut cu atâtea jertfe umane, al omului de a se desprinde de solul ce îl ținuse milenii la rând înlănțuit de enigmatica și invizibila forță de atracție a planetei noastre,

Fără nici o îndoială această extrem de bogată în date inedite lucrare vine literalmente să umple un gol îndeajuns de resimțit în cercetările începuturilor zborurilor efectuate de către conaționali de-ai noștri, fapte de mare curaj și de competență care au fost nemeritat nu numai estompeate ci chiar uitate prin trecerea timpului.

În „Cuvânt înainte”, secvență semnată de către Domnul academician doctor inginer Horia Colan, președintele actual al Diviziei de Istoria Tehnicii și vicepreședinte al Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii, d-sa face precizarea expresă potrivit căreia „perioada începuturilor aeronauticii în România a constituit prea puțin obiectul cercetărilor de până în prezent ... și ... multe dintre informațiile publicate nu prezentau certitudinea unei corecte citări sau prelucrări”.

Cu deosebită satisfacție afirm că ori și cine lecturează volumul aici în discuție al cercetătorului de excepție Ioan Vasile Buiu, cu ușurință constată că în acest tom acea stânjenitoare fază a fost netamente depășită. Rigurozitatea informației este în lucrare nu doar demnă de admirat, ci poate chiar, de invidiat. Autorul descoperise foarte numeroase informații și documente necunoscute până la el, stabilind și analizând o seamă de variante constructive ale aparatelor de zbor, lucru rar întâlnit în lucrări similare apărute atât la noi, cât și în străinătate.

Îndeosebi excelează în noutăți *Partea I: Un secol românesc cu baloane și aeronauți* (pp. 23–141), în care sunt evocate cu lux de amănunte ascensiunile din anii 1806 și 1808 ale lui Iordache Cuparenco, cu balonul creat de el, la Varșovia și Vilnius, evenimente urmate în 1818 de ridicarea întâiului balon în principatul Țara Românească ("bășica lui Caragea"), 1873 primele ascensiuni în București, ale „balonului cu om la bord”, 1874 cu ridicările de la sol ale balonului „Mihai Bravu”, 1889 turneul la București al căpitanului elvețian Spelterini și al acrobatei Leona Dare, 1881 ascensiunile cu balonul „Victoria” ale căpitanului Feller, capitolul încheindu-se cu prezentările „balonului lenticular” conceput de căpitanul Gheorghe Ferichide, precum și a balonului „România” cu care a zburat „primul aeronaut cu diplomă”, Eugeniu Assaky (în perioada 1905–1907).

Partea secundă a fost rezervată unui amplu expozeu dedicat lui Traian Vuia și „aeroplanul automobil” inventat și construit de acesta (pp. 147–148). Este de prisos să mai adaug că și această amplă parte divizată în trei secvențe: 1. Monoplanul VUIA – la un centenar; 2. Aspecte noi privitoare la viața și opera lui Traian Vuia; 3. Comentarii străine privitoare la Vuia și monoplanul său, nu doar abundă, ci de-a dreptul excelează în deosebit de interesante inedite detalii și precizări, întregite prin pertinente judecăți de valoare ale autorului.

În final, *Partea a III-a Români în aeronautică – Aeronautică în România: O cronică deschisă a începuturilor*, se compune din secvențele cuprinse între paginile 191–281, întitulate: 1. Notă preliminară la o Cronică deschisă a începuturilor, și 2. Români în aeronautică – Aeronautică în România, se distinge și ea prin acribie și deosebita grijă pentru acuratețta informațiilor.

Sub asterisc mai figurează secvențele *Aeronautica și materialele; Contribuții originale ale autorului; Anexe; Bibliografie selectivă*, lucrarea încheindu-se cu rezumatul în limba engleză.

În cadrul cuprinzătoarei liste a planșelor se particularizează imaginile de gravură sau fotografice, dintre care aproape toate sunt în premieră așezate în paginile unei cărți. Așa cum se poate vedea aceste imagini au fost aflate de către autor după îndelungate și anevoioase căutări efectuate atât în țară cât și în străinătate. Preocuparea domnului inginer doctor Ioan Vasile Buiu în vederea obținerii unei palete atât de diversificată de mărturii imagistice întregitoare ale textului merită pe drept cuvânt toată lauda. Ce să mai pot spune decât „mai rar un volum cu o astfel de tematică înzestrat cu o ilustrație așa de bogată și de concludentă”.

Ar mai fi de adăugat, după opinia subsemnatului, un detaliu de ordin „editorial”, și anume că nepublicarea acestei lucrări atât de bine concepută

științific, de către Editura Academiei Române stârnește o oarecare nedumerire, mai ales pentru „cititorul de rând”.

Ba mai mult decât atât, este de mirare și faptul că o atare lucrare ce pune în evidență existența în România a unei pleiade de pionieri ai aeronauticii mondiale, nu se prevede pentru a fi tradusă în întregime în una din limbile de largă circulație.

Poate, acum la ceas târziu, Editura Academiei totuși o va face!

În Arad, 7–9 decembrie 2009, *Liviu Mărghitan, membru titular al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române*